

EU-note

Til orientering af Europaudvalgets medlemmer

Det danske forsvarsforbehold

Sammenfatning

I nærværende note gennemgås det danske forsvarsforbehold, som er en del af det nationale kompromis fra 1992.

Forbeholdet betyder, at Danmark ikke deltager i "udarbejdelsen og gennemførelsen" af den del af EU-samarbejdet, der har indvirkning på forsvarsområdet. Den konkrete formulering af forbeholdet betyder, at der fra sag til sag vil skulle foretages en vurdering af, om forsvarsforbeholdet er relevant. Vurderingen foregår i 3 trin:

- 1. Forbeholdet gælder kun for **retsakter**.*
- 2. Forbeholdet gælder kun, når retsakterne har **hjemmel** i traktatens artikel 26, stk. 1, artikel 42 og artikel 43-46*
- 3. Forbeholdet gælder kun, når disse retsakter har **indvirkning på forsvarsområdet**.*

I tillæg hertil kan forsvarsforbeholdet også være relevant i tilfælde, hvor dansk deltagelse i en ellers ikke forbeholdsbelagt aktivitet vil bidrage til gennemførelsen af en forbeholdsbelagt aktivitet.

I praksis betyder forsvarsforbeholdet, at Danmark ikke deltager i EU's militære missioner og operationer. Danmark bidrager ej heller til finansieringen heraf.

I tillæg hertil deltager Danmark heller ikke i de øvrige dele af EU's forsvarssamarbejde med hjemmel i de pågældende artikler. Det gælder eksempelvis det forstærkede samarbejde (PESCO) og EU's forsvarsagentur, der har til formål at videreudvikle medlemslandenes militære kapacitet. Videre påvirker forsvarsforbeholdet – uden helt at forhindre – dansk deltagelse i EU's forsvarsfond.

16. marts 2022

Det Internationale
Sekretariat
Mathias Grønbek
Lydholm
EU-chefkonsulent

Overordnet om det danske forsvarsforbehold

Det danske forsvarsforbehold er ét af de fire forbehold, som Danmark aftalte med de øvrige EU-lande i december 1992 i den såkaldte Edinburgh-afgørelse. Forbeholdene skulle muliggøre, at Danmark sammen med de øvrige lande kunne tiltræde Maastricht-traktaten efter det danske nej ved folkeafstemningen i juni 1992. Forbeholdene blev siden traktatfæstet i 1997 i en særlig protokol til EU-traktaten i forbindelse med vedtagelsen af Amsterdamtraktaten. Protokollen er siden blevet justeret et par gange - senest med vedtagelsen af Lissabontraktaten i 2009.

Det danske forsvarsforbehold fremgår af art. 5 i Lissabontraktatens protokol nr. 22 om Danmarks stilling og lyder:

Med hensyn til **foranstaltninger**, der træffes af Rådet i henhold til **artikel 26, stk. 1, artikel 42 og artikel 43-46** i traktaten om Den Europæiske Union, deltager Danmark ikke i udarbejdelsen og gennemførelsen af Unionens afgørelser og aktioner, som har **indvirkning på forsvarsområdet**.

Danmark deltager derfor ikke i vedtagelsen heraf. Danmark vil ikke forhindre de andre medlemsstater i at udvikle deres samarbejde yderligere på dette område. Danmark vil ikke være forpligtet til at bidrage til finansiering af aktionsudgifter i forbindelse med sådanne foranstaltninger eller til at stille militær kapacitet til rådighed for Unionen. [EU-konsulentens fremhævninger]

Af protokollen fremgår det, at for at afgøre, om et forslag er omfattet af forsvarsforbeholdet, er det således nødvendigt at afklare 3 spørgsmål:

1. Er der tale om en egentlig retsakt?
2. Har denne hjemmel i de omtalte artikler?
3. Har vedtagelsen eller gennemførelsen heraf "indvirkning på forsvarsområdet"?

Kun i de tilfælde, hvor der kan svares bekræftende på alle tre spørgsmål, er forsvarsforbeholdet relevant.

Er der tale om en retsakt?

I henhold til protokol nr. 22 vedrører forsvarsforbeholdet alene "foranstaltninger". Hermed henvises der til, at der skal være tale om retsakter og altså ikke eksempelvis meddelelser fra Kommissionen eller udkast til rådskonklusioner.

Hvilken hjemmel har den pågældende retsakt?

Når det er etableret, at der er tale om en retsakt, skal man undersøge, om den har hjemmel i en af følgende bestemmelser i EU-traktaten: TEU art. 26, stk. 1, art. 42 og art. 43-46.

Har vedtagelsen "indvirkning på forsvarsområdet"?

Ovennævnte artikler anvendes dog ikke alene som hjemmel til militære eller forsvarsrelaterede vedtagelser, men også civile. F.eks. anvendes art. 42 og 43 både som hjemmel for udsendelsen af civile missioner, som ikke er forbeholdsbelagt, og militære missioner og operationer som er forbeholdsbelagt. Der er derfor også behov for at foretage en vurdering af om den pågældende retsakt har indvirkning på forsvarsområdet.

Mens afklaringen af, om der er tale om en retsakt, og hvilken hjemmel denne har er en relativt "mekanisk" øvelse, er der tale om en konkret, retlig vurdering af, om indholdet af retsaksen har indvirkning på forsvarsområdet.

I realiteten er vurderingen dog ofte ligetil. De enkelte missioner og operationer planlægges allerede fra starten ud fra en klar antagelse af, om der er tale om et civilt eller militært tiltag.

Videre indikerer valget af finansieringsform, om der er tale om et civilt eller et militært tiltag. Det fremgår således af TEU art. 41, stk. 1-2, at udgifter til EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik afholdes over EU's budget medmindre der er tale om "udgifter til operationer, der har indvirkning på militær eller forsvarsområdet". I sidstnævnte tilfælde vil finansieringen som udgangspunkt ske gennem bidrag fra de deltagende EU-lande.

Hvad er effekten af forsvarsforbeholdet for Danmark?

Forbeholdet betyder, at Danmark ikke deltager i udarbejdelsen eller gennemførelsen¹ af EU's aktiviteter, der lever op til de 3 ovennævnte kriterier. Det

---

¹ Udover de tilfælde, hvor en retsakt er direkte omfattet af forsvarsforbeholdet er det vigtigt at holde sig for øje, at forbeholdet også betyder, at Danmark ikke bidrager til "gennemførelsen" af disse aktiviteter. Det betyder, at en retsakt, der ikke umiddelbart er omfattet af forsvarsforbeholdet (f.eks. fordi den ikke har en omfattet hjemmel) godt kan være omfattet af forsvarsforbeholdet, hvis den bidrager til gennemførelsen af et EU-tiltag, der er omfattet af forsvarsforbeholdet. Den danske jurist Christian Thorning giver i sit kapitel om forsvarsforbeholdet i EU-retten i Danmark (*EU-retten i Danmark* redigeret af Birgitte Egelund Olsen og Karsen Engsig Sørensen; Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2018) et eksempel herpå, idet et dansk FN-bidrag (konkret

betyder, at Danmark ikke deltager i vedtagelsen af disse aktiviteter, at Danmark er afskåret fra at deltage i selve aktiviteterne og ej heller bidrager finansielt hertil.

En række konkrete områder, hvor Danmark i dag ikke deltager i det forsvarspolitiske samarbejde er gennemgået senere i denne note.

Hvordan opsiges forsvarsforbeholdet?

Danmark kan ensidigt og til enhver tid ophæve forsvarsforbeholdet. Der er med andre ord ikke behov for at forhandle dette med vores EU-partnere. Til gengæld er det aftalt mellem de politiske partier i Danmark og indskrevet i lovbemærkningerne til tiltrædelsesloven i 1993 i forbindelse med Danmarks ratifikation af Maastricht-traktaten og Edinburgh-afgørelsen, at forbeholdene kun kan ophæves efter en ny dansk folkeafstemning.

Beslutningstagning på forsvarsområdet

EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder forsvarspolitikken, er et mellemstatsligt samarbejde mellem de 27 EU-lande, hvor det er Rådet, som er det centrale besluttende organ i EU. Europa-Parlamentet har alene en generel høringsret på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område.

Med EU-traktaten gælder som hovedregel krav om enstemmighed i Rådet på spørgsmål vedrørende den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og således også på forsvarsområdet.

Det er værd at bemærke, at EU-traktaten indeholder en mulighed for at gå fra enstemmighed til kvalificeret flertal i forbindelse med vedtagelser på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område ved hjælp af en særlig passerellebestemmelse i TEU art. 31, stk. 3. Af denne fremgår, at Det Europæiske Råd med enstemmighed kan beslutte at lade et område inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik overgå til afgørelser ved kvalificeret flertal. Juncker-Kommissionen opfordrede i 2018 Det Europæiske Råd til at gøre brug af denne bestemmelse for så vidt angår civile CSDP-missioner, sanktioner og EU's holdning i internationale menneskerettighedsfora. Det Europæiske Råd fulgte ikke op på opfordringen.

Det skal dog her understreges, at TEU art. 31, stk. 4 gør det helt eksplicit, at denne passerelle ikke kan anvendes for afgørelser, der har indvirkning på militær- eller forsvarsområdet. Forbeholdsbelagte områder, hvor der i dag er

---

FN's MINUSMA-operation i Mali) var omfattet af forsvarsforbeholdet fordi det ville bidrage til gennemførelsen af EU's militære mission i Den Centralafrikanske Republik.

krav om enstemmighed, kan således ikke uden en traktatændring overgå fra enstemmighed til kvalificeret flertal.

EU-Domstolens rolle

EU-Domstolen har som udgangspunkt ikke kompetence på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område og altså heller ikke på forsvarsområdet. Domstolen har alene kompetence til at kontrollere overholdelsen af artikel 40 i TEU, som skal sikre, at den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik ikke berører EU-institutionernes beføjelser og til at prøve lovligheden af visse afgørelser om f.eks. restriktive foranstaltninger (sanktioner) over for fysiske eller juridiske personer.²

EU-tiltag der er omfattet af forsvarsforbeholdet

EU's sikkerheds- og forsvarspolitik handler i dag både om krisehåndtering og fredsbevarende indsatser uden for EU's grænser og om spørgsmål om Europas interne sikkerhed, herunder beskyttelsen af EU's område og dets borgere.

Ifølge Folketingets egne opgørelser har Danmark til dato påberåbt sig forsvarsforbeholdet i mindst 29 tilfælde.³ Nedenfor vil vi kort gennemgå, hvordan forsvarsforbeholdet både har haft indvirkning på Danmarks deltagelse i en række EU-missioner og operationer uden for EU's grænser, samt 2 af de i øjeblikket mest centrale initiativer på forsvarsområdet, nemlig det permanent strukturerede samarbejde i PESCO og EU's Forsvarsfond (EDF).

Der vil ikke være tale om en udtømmende gennemgang af alle EU-tiltag, som er berørt af forsvarsforbeholdet. Men vi vil gennemgå et udpluk af de vigtigste.

EU's militære missioner og operationer

EU kan med hjemmel i TEU art. 42, stk. 1 og art. 43 gennemføre missioner og operationer uden for EU's grænser. Der skelnes i den forbindelse mellem civile og militære missioner og operationer. I 14 tilfælde har Danmark påberåbt sig forsvarsforbeholdet over for deltagelsen i militære missioner og operationer i EU-regi.

---

² Se TEU artikel 24, stk. 1 og TEUF artikel 275.

³ Der hersker en del usikkerhed vedrørende de samlede tal, idet regeringen ikke har offentliggjort en endelig oversigt over dette. Der er videre en del forskel på opgørelsesmetoden. Den 29 tilfælde nævnt her dækker over 29 adskilte operationer, missioner og andre tiltag. Hver af disse operationer, missioner og andre tiltag kan være ændret og forlænget flere gange, hvorfor forsvarsforbeholdet er nævnt i flere retsakter end de 29. F.eks. vil militære operationer ofte skulle forlænges hvert år, ligesom forsvarsforbeholdet også vil fremgå, når der skiftes kommandør eller ændres i mandatet for operationen.

Det er medlemsstaterne selv, som beslutter individuelt, om de ønsker at udsende styrker til EU-missioner eller -operationer, som besluttet med enstemmighed i Rådet. Det er også medlemsstaterne, som selv stiller kapaciteter til rådighed for missioner og operationer. Medlemsstaterne kan desuden frivilligt beslutte at oprette multinationale styrker (f.eks. EU-kampgrupper), som kan anvendes til EU-missioner og -operationer eventuelt med kort varsel (se f.eks. [Eurocorps](#)).

Hovedparten af udgifterne til finansieringen af EU-missioner og -operationer afholdes som nationale bidrag fra de enkelte bidragydende medlemsstater. En mindre del af de samlede udgifter falder ind under kategorien fællesudgifter⁴ og finansieres i fællesskab via den europæiske fredsfacilitet (EPF).⁵ Danmark bidrager pga. forsvarsforbeholdet ikke til denne del af den europæiske fredsfacilitet.⁶

EU's militære missioner og operationer kan anvendes til række forskellige formål⁷. Der er i realiteten få grænser for, hvilke opgaver EU's militære missioner og operationer kan være med til at løse⁸. Blandt typerne af missioner og operationer er:

---

⁴ Fælles udgifter defineres i kapitel 7 (art. 44 og frem) samt bilag IV af den europæiske fredsfacilitet og omfatter eksempelvis udgifter til missionen/operationens hovedkvarter samt, til tider, transport til og fra operationen og indkvartering afhængigt af den enkelte mission/operation.

⁵ Den europæiske fredsfacilitet blev vedtaget i 2021. Ind til 2021 blev fællesudgifter til militære missioner og operationer finansieret via den såkaldte Athena-mekanisme, der nu er indlemmet i den europæiske fredsfacilitet.

⁶ Danmark deltager dog i andre dele af den europæiske fredsfacilitet, herunder den del der i 2022 anvendes til at finansiere køb af våben til Ukraine under forudsætning af, at disse aktiviteter ikke bidrager til "gennemførelsen" af forbeholdsbelagte aktiviteter.

⁷ Det nøjagtige formål med hver af de 7 aktive og 7 tidligere missioner er gennemgået i bilag 1 til denne EU-note.

⁸ Art. 43, stk. 1 udstikker således vide rammer: "De opgaver, der er omhandlet i artikel 42, stk. 1, i forbindelse med hvilke Unionen kan anvende civile og militære midler, omfatter fælles aktioner på nedrustningsområdet, humanitære opgaver og redningsopgaver, rådgivnings- og bistandsopgaver på det militære område, konfliktforebyggende og fredsbevarende opgaver og kampsstyrkers opgaver i forbindelse med krisestyring, herunder fredsskabelse og postkonflikt-stabiliseringsoperationer. Alle disse opgaver kan bidrage til bekæmpelse af terrorisme, herunder gennem den støtte, som ydes tredjelande til bekæmpelse af terrorisme på deres område".

Listen over formål i art. 43, stk. 1 er udtømmende, men dog ganske bred og der ses indtil videre ikke umiddelbart eksempler på, at der blandt EU-landene har været ønske om at gennemføre militære missioner eller operationer, der ikke er faldet under nogen af ovenstående kategorier.

- EU-træningsmissioner (typisk navngivet EUTM efterfulgt af landet, hvor missionen er aktiv): Træningsmissionerne har til formål at bidrage til "kapacitetsopbygning" i det pågældende land. Det kan være i form af træning af landets interne sikkerhedsstyrker eller hær med henblik på oprørsbekæmpelse eller deltagelse i fredsbevarende operationer i FN- eller AU-regi i andre lande. Et element i træningen er typisk menneskerettigheder.
- EU-landoperationer (typisk navngivet EUFOR efterfulgt af landet, hvor operationen er aktiv): Disse militære operationer udfører oftest en fredsbevarende rolle, men kan i princippet også være egentlige militære interventioner.
- EU-flådeoperationer (typisk navngivet EUNAVFOR efterfulgt af et navn på et område eller kodenavn for operationen): Flådeoperationer, der f.eks. kan have til formål at bekæmpe pirateri eller sikre en våbenembargo mod et land.

Permanent struktureret samarbejde

EU-landene har i henhold til EU-traktaten mulighed for på forsvarsområdet at etablere et såkaldt permanent struktureret samarbejde (PESCO), der har til formål at give de medlemsstater, der ønsker det mulighed for på mere forpligtende vis at samarbejde på forsvarsområdet⁹. Oprettelsen af et permanent struktureret samarbejde kan vedtages af et kvalificeret flertal af medlemsstaterne i Rådet. Vedtagelser inden for rammerne af det permanent strukturerede samarbejde, med undtagelse af spørgsmål om medlemskab, kræver dog enstemmighed blandt de deltagende lande.

I 2017 blev det permanent strukturerede samarbejde etableret. I dag deltager 25 medlemsstater. Kun Malta og Danmark deltager ikke. Danmark kan ikke deltage på grund af forsvarsforbeholdet.

Det permanent strukturerede samarbejde har til formål at videreudvikle de deltagende landes militære kapaciteter. Den primære forskel til det almindelige forsvarssamarbejde er, at der med det permanent strukturerede samarbejde opstilles forpligtende mål, som medlemsstaterne skal leve op til (se [her](#)).

Med henblik på at fremme opnåelse af de opstillede mål etableres en række fælles PESCO-projekter (se listen [her](#)). Projekterne er frivillige samarbejder på en række områder, herunder både udviklingen af nye militære kapaciteter (såsom droner, anti-ubådsvåben og en ny europæisk angrebshelikopter) og

---

⁹ TEU art. 46.

forbedring af det eksisterende samarbejde f.eks. gennem en fælles efterretningsskole, kompetenceudvikling for militære trænere, der skal kunne deltage i EU-missioner og et center for samarbejde på cyberområdet.

EU's forsvarsfond

EU's forsvarsfond, som blev vedtaget i 2021, er *ikke* omfattet af forsvarsforbeholdet. Det skyldes, at hjemlen for forsvarsfonden er fundet i EU's fælles industripolitik.¹⁰ Fondens formål er at fremme EU's forsvarsindustri konkurrenceevne, innovation, effektivitet og teknologiske autonomi og derved bidrage til EU's strategiske autonomi ved at støtte det grænseoverskridende samarbejde mellem medlemsstater samt samarbejdet mellem virksomheder, forskningscentre, nationale myndigheder, internationale organisationer og universiteter i hele Unionen både i forsknings- og udviklingsfasen af forsvarsprodukter og -teknologier.¹¹

Danmark kan derfor godt deltage i Forsvarsfonden samt i finansieringen heraf. Forsvarsfonden er således et godt eksempel på et tiltag, der kun lever op til 2 af de 3 kriterier for, hvornår et tiltag er omfattet af forsvarsforbeholdet. Beslutningen om at oprette Forsvarsfonden er truffet i form af en egentlig retsakt og må antages at have indvirkning på forsvarsområdet, selvom hovedformålet er industripolitik. Men fordi hjemlen ikke er en af de i forbeholdet oplistede er Fonden ikke omfattet af forbeholdet.

Danmarks deltagelse i det arbejde, der finder sted i regi af Fonden, er dog underlagt visse begrænsninger pga. forsvarsforbeholdet. F.eks. kan Danmark ikke deltage i udviklingsprogrammer i regi af det permanent strukturerede samarbejde (PESCO; se ovenfor), der opnår bonus fra Fonden. Danmark kan heller ikke deltage i Forsvarsagenturets arbejde (se nedenfor), hvorfor Danmark ikke kan være med til at forme Forsvarsagenturets indspil til prioriteringen af arbejdet i Fonden.¹²

Muligheden for "et fælles forsvar"

Af traktatens art. 42, stk. 2 fremgår en ambition om, en gang i fremtiden, at skabe et fælles forsvar:

Den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik omfatter gradvis udformning af en fælles EU-forsvarspolitik. Denne vil føre til et

---

¹⁰ TEUF art. 173, stk. 3, art. 182, stk. 4, art. 183 og art. 188, stk. 2.

¹¹ Se forordning 2021/697 ([her](#)).

¹² Se regeringens samlenotat om forslaget, herunder særligt vedrørende konsekvenserne for Danmark [her](#). Se også svar på udvalsspørgsmål [her](#).

fælles forsvar, når Det Europæiske Råd med enstemmighed træffer afgørelse herom.

Det er dog yderst uklart, hvad der her konkret menes med "fælles forsvar", og der er ikke tale om en bindende målsætning, som skaber nogen forpligtelse for medlemslandene.

Mens det er uklart, hvad "fælles forsvar" kan betyde (positiv definition) er traktaten dog klar ift., hvad det *ikke* kan betyde (negativ definition). National sikkerhed er ene og alene en medlemsstatskompetence.¹³ Samtidig står det klart, at enhver udmøntning skal respektere nationale sikkerheds- og forsvarspolitiske valg, herunder eksempelvis medlemskab af NATO og de forpligtelser, der følger heraf (TEU art. 42, stk. 2 (andet afsnit)):

Unionens politik i denne afdelings betydning berører ikke den særlige karakter af visse medlemsstaters sikkerheds- og forsvarspolitik og skal overholde de forpligtelser, som visse medlemsstater, hvis fælles forsvar foregår i Den Nordatlantiske Traktats Organisation (NATO), har i henhold til den nordatlantiske traktat, og skal være forenelig med den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, der er fastlagt inden for denne ramme.

Forsvarsagenturet

Danmark deltager ikke i EU's Forsvarsagentur (TEU art. 45), men har dog fået observatørstatus heri. Forsvarsagenturet har til opgave at bidrage til fastlæggelsen af målene for medlemsstaternes militære kapaciteter og overvåge, hvorvidt disse overholdes. Agenturet bidrager også til at skabe samspil mellem medlemsstaternes militære anskaffelsesprocedurer og støtter forskning i forsvarsteknologi. Forsvarsagenturet arbejder videre på at styrke forsvarssektorens industrielle og teknologiske basis og på at øge effektiviteten af militære udgifter. Forsvarsagenturet bidrager i den forbindelse til arbejdet i Forsvarsfonden blandt andet ved at identificere, hvilke projekter der er særligt interessante ud fra ovenstående.

Forpligtelsen til gensidig bistand

EU-traktatens art. 42, stk. 7 indeholder en forpligtelse til gensidig bistand:

Hvis en medlemsstat **udsættes for et væbnet angreb** på sit område, skal de øvrige medlemsstater i overensstemmelse med artikel 51 i De Forenede Nationers pagt yde den pågæl-

---

¹³ Det fremgår af TEU art. 4, stk. 2, at national sikkerhed er det enkelte EU-lands eneansvar.

dende medlemsstat **al den hjælp og bistand, der ligger inden for deres formåen**. Dette berører ikke den særlige karakter af visse medlemsstaters sikkerheds- og forsvarspolitik.
[EU-konsulentens fremhævning]

Denne gensidige bistandsforpligtelse bliver til tider sammenlignet med NATO's "musketer ed" i NATO-pagtens artikel 5. EU's forpligtelse til gensidig bistand er dog væsensforskellig fra NATO-pagtens. Dette skyldes ikke mindst understregningen af, at det i EU er op til medlemsstaterne selv at vurdere, hvad der forstås med "al den hjælp og bistand, der ligger inden for deres formåen". Bistandsforpligtelsen i EU er således ikke begrænset til militær bistand og forpligtelsen betyder ikke, at EU er en militær alliance på linje med NATO.

EU's bistandsforpligtelse blev taget i brug i forbindelse med terrorangrebene i Paris i 2015, hvor den franske regering henviste hertil og Rådet anerkendte dette.

Det er værd at bemærke, at Danmark allerede i dag er forpligtet til at yde gensidig bistand i EU, idet Danmark dog ikke vil kunne bidrage til et fælles europæisk militært svar herpå. Danmark vil således kunne yde bistand inden for rammerne af "[Danmarks] formåen".

Dette dokument er udarbejdet af Folketingets Administration til brug for medlemmer af Folketinget. Efter ønske fra Folketingets Præsidium understøtter Folketingets Administration det parlamentariske arbejde i Folketinget, herunder lovgivningsarbejdet og den parlamentariske kontrol med regeringen ved at yde upartisk faglig bistand til medlemmerne. Faglige noter udarbejdet af Folketingets Administration er i udgangspunktet offentligt tilgængelige.

Bilag 1: EU-missioner og -operationer omfattet af forsvarsforbeholdet

Igangværende missioner og operationer

	ALTHEA/BiH
Påbegyndelsesdato	2. december 2004
Formål og indhold	<p>Målene for operationen er at sikre fred gennem (1) at støtte Bosnien og Hercegovinas (BiH) bevæbnede styrker gennem kollektiv og kombineret træning hen imod NATO-standarder. (2) Yde afskrækkelse og overholde ansvaret af Dayton/Parisaftalen.</p> <p>Styrken monitorerer udvikling i BiH og er i tæt dialog med lokale sikkerhedsudbydere. Operationen er tilstede i små teams af soldater på tværs af landet. Styrken kan deployeres både til lands og i luften og er udstyret og trænet til at reagere på forskellige situationer, hvis krævet.</p> <p>Styrken understøtter ikke-spredning og bortskaffelse af våben fra krigen i 1992-1995 samt minerydning gennem ekspertise, støtte, uddannelse og monitorering.</p> <p>Juridisk grundlag findes fra bl.a. UNSCR 1551 (2004)</p>
Kilder	<p>LexUriServ.do (europa.eu) European Union Force in BiH - Mission Background (euforbih.org)</p>

	EU NAVFOR Somalia
Påbegyndelsesdato	10. november 2008
Formål og indhold	<p>De primære formål med missionen er at beskytte World Food Programmes (WFP) fartøjer samt andre sårbare fartøjer mod pirateri. Desuden skal operationen afskrække, forhindre og hæmme pirateri samt væbnet røveri til søs. Et sekundært formål er monitorering af ulovlige fiskeaktiviteter samt ulovlig trækul-, våben- og narkotikahandel (i overensstemmelse med UNSCR 2182).</p> <p>EU NAVFOR-enheder og krigsskibe sikrer, at WFP-fartøjerne er beskyttede ved den somaliske</p>

	kyst. Ydermere patruljerer og monitorer krigsskibene og andre enheder under NAVFOR gennem rutinemæssig visuel eller fysisk kontrol af fartøjer. Derudover mødes man med lokale søfarende for at opnå bedre maritime praksisser og kendskab til lokale forhold.
Kilder	LexUriServ.do (europa.eu) Mission EUNAVFOR

	EUNAVFOR MED IRINI
Påbegyndelsesdato	31. marts 2020
Formål og indhold	<p>Formålet er at implementere FN's våbenembargo i Libyen effektivt gennem anvendelse af luft-, satellit- og maritime aktiviteter.</p> <p>Missionen har især mandat til at udføre inspektioner af fartøjer på åbent hav uden for Libyens kyst. Derudover overvåger man krænkelser begået via luft- og landruter.</p> <p>Sekundært skal missionen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overvåge og indsamle oplysninger om ulovlig eksport fra Libyen af petroleum, råolie og raffinerede petroleumsprodukter. • Bidrage til kapacitetsopbygning og træning af den libyske kystvagt og flåde. • Bidrage til at afbryde forretningsmodellen for menneskesmugling og deres netværk gennem informationsindsamling og patruljering med fly.
Kilder	Operation EUNAVFOR MED IRINI: Mission (operationirini.eu)

	EUTM RCA
Påbegyndelsesdato	17. juli 2016
Formål og indhold	Missionen skal bidrage til forsvarssektorreformen (SSR) af den Centralafrikanske Republik (CAR) ved at assistere Forces Armées Centrafricaines (FACA). Målet er at understøtte opbygningen af et moderne, effektivt, etnisk balanceret og demokratisk ansvarligt FACA. Missionen sker i samarbejde med FN's mission MINUSCA.

	<p>Med forlængelsen blev mandatet udvidet til også at yde strategisk rådgivning præsidentens kabinet, hvor det tidligere kun omfattede strategisk rådgivning til forsvarsministeriet, militært personale og væbnede styrker.</p> <p>Missionens aktiviteter består af strategisk rådgivning til politiske og militære autoriteter, operationel træning og uddannelse af militært personale.</p>
Kilder	<u>About Military Training mission in the Central African Republic (EUTM RCA) - European External Action Service (europa.eu)</u>

	EUTM Somalia
Påbegyndelsesdato	7. april 2010
Formål og indhold	For det 6. mandat (seneste) er målet med missionen at styrke det somaliske forsvars institutioner. Aktiviteterne er inddelt i tre søjler: træning, mentoring og rådgivning.
Kilder	<u>EUTM-Somalia</u>

	EUTM Mali
Påbegyndelsesdato	17. januar 2013
Formål og indhold	<p>Formålet er at imødekomme Malis bevæbnede styrkers operationelle behov gennem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uddannelsesstøtte af Malis bevæbnede styrker • Uddanne og rådgive inden for kommando og kontrol, logistikkæde og menneskelige ressourcer samt uddannelse inden for humanitær folkeret samt beskyttelse af civile og menneskerettigheder <p>Finder dets juridiske grundlag i UNSCR 2071 (2012)</p>
Kilder	<u>EUR-Lex - 32013D0034 - DA - EUR-Lex (europa.eu)</u>

Mission	EUTM Mozambique
Påbegyndelsesdato	15. oktober 2021
Formål og indhold	Militær træningsmission, som skal støtte og træne mozambiske bevæbnede styrker, så de kan

	<p>beskytte civilbefolkningen og genoprette fred og sikkerhed i Cabo Delgado-provinsen.</p> <p>Aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Militærtræning og operationel forberedelse • Specialiseret træning, inklusiv bekæmpelse af terrorisme • Træning og uddannelse ift. at beskytte civilbefolkningen samt compliance med international humanitær lov og menneskerettigheder • Fremme agenda om kvinder, fred og sikkerhed
Kilder	<p><u>About European Union Training Mission in Mozambique - European External Action Service (europa.eu)</u></p>

Afsluttede missioner og operationer

	EUNAVFOR MED Operation Sophia
Aktiv	22. juni 2015 – 31. marts 2020
Formål og indhold	<p>Flådeoperation der havde til formål at afbryde forretningsmodellen for migrantsmuglere og menneskesmuglere i det sydlige centrale Middelhav. Missionen har medvirket til at arrestere og overføre mistænkte smuglere og menneskehandlere til italienske myndigheder samt neutralisere fartøjer, hvilket skete gennem boarding, eftersøgning, beslaglæggelse og "diversion" af mistænkte fartøjer.</p> <p>Yderligere aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Træne den libyske kystvagt og flåde, samt monitorere træningen for at sikre langsigtet effektivitet • Implementere FN's våbenembargo i overensstemmelse med UNSCR 2292 (2016) and 2357 (2017) • Udføre overvågningsaktiviteter og indsamle information om ulovlig handel af

	olieeksport fra Libyen i overensstemmelse med UNSCR 2146 (2014) and 2362 (2017).
Kilder	https://www.consilium.europa.eu/da/press/press-releases/2018/05/14/eunavfor-med-operation-sophia-operation-to-contribute-to-better-information-sharing-on-crime-in-the-mediterranean/ https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-towards-a-new-policy-on-migration/file-eunavfor-med-operation-sophia

	CONCORDIA/FYROM
Aktiv	31. marts 2003 - 15. december 2003
Formål og indhold	Hovedformålet var at bidrage til et stabilt og sikkert miljø i Makedonien efter forespørgsel fra regeringen samt tillade implementeringen af Ohrid-rammeaftalen. Missionen skulle følge op på NATO-operationen "Allied Harmony", og operationen anvendte NATO's aktiver og kapaciteter. Missionen havde til formål at opnå fred, demokrati og velstand.
Kilder	European Union - EEAS (European External Action Service) Mission description (europa.eu) LexUriServ.do (europa.eu)

	EUFOR Tchad/RCA
Aktiv	28. januar 2008 – 5. marts 2009
Formål og indhold	Missionen var efter aftale med regeringerne for Chad og den Centralafrikanske Republik, missionen er nu blevet overtaget af FN-missionen MINURCAT. Formålet var (1) at beskytte civile, især flygtninge og fordrevne, (2) at facilitere humanitær hjælp og den frie bevægelighed for dets personel samt (3) at bidrage til at beskytte FN-personel, facilitere installationer og udstyr og at sikre frihed og sikkerhed til eget personel og andre bidragere.

	<p>Missionen involverede 3.700 tropper fra EU-lande og samtidig var der 23 medlemslande repræsenteret i OHQ.</p> <p>EUFOR patruljerede regelmæssigt og planlagde målrettede operationer.</p> <p>Finder det juridiske grundlag I UNSCR 1778 (2007)</p>
Kilder	<p>https://eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/eufor-tchad-rca/mission-description/index_en.htm</p> <p>https://eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/eufor-tchad-rca/pdf/01032009_factsheet_eufor-tchad-rca_en.pdf</p>

	EUMAM RCA
Aktiv	16. marts 2016 (varighed sat til 12 måneder)
Formål og indhold	<p>Formålet var at understøtte en reform af sikkerhedssektoren med hensyn til FACA (de bevæbnede styrker i den Centralafrikanske Republik (CAR)). Missionen havde til formål at rådgive de militære autoriteter karakteriseret af professionalisme, demokratisk kontrolleret og etnisk repræsentativt. Derudover skulle missionen bistå FN's egen mission (MINUSCA).</p> <p>Rådgivningen indebar, hvordan man håndterer militære styrker, forberedelse af fremtidige systemiske reformer og ekspertise ifm. træning. Derudover ville man kunne udføre begrænset ikke-operationel træning, med forudsætning af yderligere politisk beslutning og en gradvis tilgang.</p>
Kilder	<p>https://eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/eumam-rca/mission-description/index_en.htm</p>

	ARTEMIS/DRC
Aktiv	12. juni 2003 – 1. september 2003

Formål og indhold	<p>Formålet var at bidrage til at stabilisere sikkerhedssituationen og forbedre den humanitære situation i Bunia. Missionen fungerede som en midlertidig løsning indtil FN fredsbevarende mission kunne overtage i september. Missionen inkluderede både luftfartøjer og tropper på landjorden.</p> <p>I overensstemmelse med UNSCR 1484 (2003)</p>
Kilder	<p>https://eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/artemis-drc/mission-description/index_en.htm</p>

	EUFOR RD Congo
Aktiv	30. juli – 30. november 2006
Formål og indhold	<p>Missionen understøttede FN's mission (MONUC) og er udført under aftale med myndighederne fra Congo. Missionen forløb over et historisk valg i Congo, og tropperne havde muligheden for at intervenere i forskellige dele af landet for at holde regionen stabil.</p> <p>Finder dets juridiske grundlag i UNSCR 1671</p>
Kilder	<p>https://eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/eufor-rd-congo/pdf/01012007_1_factsheet_eufor-rd-congo_en.pdf</p> <p>https://eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/eufor-rd-congo/index_en.htm</p>

	EUFOR RCA
Aktiv	10. februar 2014 – 15. marts 2015
Formål og indhold	<p>Missionen havde til formål at skabe et sikkert miljø i Bangui-området i den Centralafrikanske Republik med henblik på at overlevere ansvaret til afrikanske partnere. Styrkerne bidrog til at beskytte den mest udsatte del af populationen samt at skabe forholdene til at bidrage med humanitær hjælp.</p> <p>Finder dets juridiske grundlag i UNSCR 2134 (2014)</p>

Kilder	https://eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/eufor-rca/index_en.htm
---------------	---

Det bemærkes, at Rådet den 1. april 2011 vedtog en militær mission til Libyen ([EUFOR Libya](#)). Denne blev dog aldrig aktiveret grundet udviklingen i landet.